

GWNEWCH BOB TAITH YN UN DDA.

DILYNWCH Y COD TEITHIO.

CYNLLUN GWERS CYFNOD ALLWEDDOL 3

Cyflwyniad i Athrawon

Mae hawl gan blant a phobl ifanc i deithio'n ddiogel. Mae hawl hefyd gan y rhai sy'n teithio gyda hwy neu wrth eu hymyl i deithio'n ddiogel. Mae'r rhan fwyaf o ddysgwyr yn ymddwyn yn dda wrth deithio'n ôl a blaen i'r ysgol neu'r coleg, er bod ymddygiad gwael ac aflonyddgar yn gallu bod yn broblem. Mae hyn yn fygythiad gwirioneddol i ddiogelwch a gall y canlyniadau fod yn drasig.

Mae Llywodraeth Cynulliad Cymru'n benderfynol o gefnogi awdurdodau lleol, gweithredwyr, gyrwyr ac ysgolion sy'n gorfod delio ag ymddygiad gwael ac aflonyddgar. Dyna pam mae Llywodraeth Cynulliad Cymru wedi cyflwyno'r **Cod Teithio**. Bwriad y Cod Teithio yw gwella diogelwch ar gludiant ysgol trwy fynd i'r afael ag ymddygiad annerbyniol. Mae'r Cod Teithio'n hyrwyddo teithio diogel i bob dysgwr, trwy osod y safonau ymddygiad sydd eu hangen. Roedd plant a phobl ifanc yn rhan o'r gwaith o ddatblygu'r Cod Teithio a chynhaliwyd gweithdai ledled Cymru i gasglu eu syniadau, eu mewnbwn a'u hadborth.

Mae cosbau yn rhan o'r Cod Teithio. Os na ddilynir y Cod Teithio, gall awdurdodau lleol, ysgolion neu sefydliadau addysg eraill gymryd camau yn erbyn plant a phobl ifanc. Gallai hyn gynnwys colli'r hawl i gael cludiant i'r ysgol am gyfnod a'u gwahardd o'r ysgol yn y pen draw.

Fel ymarferydd gallwch chwarae rôl bwysig, gan dynnu sylw plant a phobl ifanc at eu hawliau, ymddygiad derbynol a chanlyniadau ymddygiad annerbyniol. Mae'r Cynulliad wedi mabwysiadu Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau Plentyn (CCUHP). O ganlyniad, wrth addysgu am hawliau, mae angen adlewyrchu bod hawliau'n gyffredinol a diymwad ac nad ydynt yn gysylltiedig ag, nac yn dibynnu ar ymddwyn mewn ffordd arbennig. Mae hefyd yn bwysig nodi pan ydych yn derbyn hawl i'ch hun eich bod hefyd yn ei dderbyn i eraill ac na ddylech ymddwyn mewn ffordd sy'n cyfyngu ar fwyndad eraill o'u hawliau.

Mae gwybodaeth ar <http://cymru.gov.uk/topics/childrenyoungpeople/?lang=cy>

a hefyd ar <http://www.ccuhpgwneudpethauniawn.co.uk>

Bwriad y cynllun gwera hwn yw eich helpu i godi ymwybyddiaeth a gwella dealltwriaeth plant a phobl ifanc o'r Cod Teithio. Diolch am eich cefnogaeth gyda'r gwaith pwysig hwn.

Am fwy o wybodaeth neu i gyfeirio cydweithwyr at y Cod, ewch i <http://www.codteithio.org>

CYNLLUN GWERS CYFNOD ALLWEDDOL 3

Am Gynllun Gwers Cyfnod Allweddol 3

Cefndir

Mae'r cynllun gwers hwn yn cyflwyno'r Cod Ymddygiad wrth Deithio ar gyfer Cymru Gyfan. Mae nifer o gysyniadau allweddol yn sail i'r Cod Teithio: cysyniadau megis hawliau, ymddygiad a chodau ymddygiad.

Gallai'r gwersi hefyd gyfrannu at godi ymwybyddiaeth o Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau Plentyn (CCUHP), yn arbennig Erthyglau 2, 3, 6, 13, 28, 29 a 42. Gellir cael adnoddau i helpu i addysgu'r CCUHP ar <http://www.ccuhpnewdpethauniawn.co.uk/>

Nod

- Codi ymwybyddiaeth o'r Cod Ymddygiad wrth Deithio ar gyfer Cymru Gyfan
- Creu dealltwriaeth o oblygiadau'r Cod Teithio i bobol ifanc.

Deilliannau dysgu

- Dylai pob dysgwyr allu disgrifio'r Cod Teithio
- Dylai pob dysgwyr allu disgrifio canlyniadau peidio â chydymffurfio â'r cod
- Dylai pob dysgwr fod yn ymwybodol o'i hawliau a'i gyfrifoldebau wrth deithio yn ôl a blaen i'r ysgol.

Adnoddau Technegol

- Cyfrifiadur a thaflunydd digidol
- Mynediad i'r Rhyngwrdd. Ar gyfer defnydd athrawon yn unig.
- Uchelseinyddion ar gyfer chwarae'r fideo'n ôl

Adnoddau Addysgu a Dysgu

- Ffeil PowerPoint, *Cyflwyno'r Cod Ymddygiad i CA3*
- Dalen Ddysgu
- Fideo *Fyddet Ti Eisiau Eistedd Wrth Dy Ymyl Di?* –ar gael ar www.codteithio.org/travelcode.html
Noder Profwch y cysylltiad â'r fideo cyn y wers. Os oes angen, gofynnwch am gyngor gan dechnegydd TGCh yr ysgol
- Digon o gopiau o'r Cod Teithio i bob dysgwr. Mae'r Cod Teithio ar gael o www.codteithio.org

Dull [gwers 60 munud]

1. Amcanion [5 munud]

Cyflwyno a rhannu amcanion y wers gyda'r dosbarth.

2. Beth Os? [10 munud]

Ewch i Sleid 4 a dangoswch Reolau'r Ffordd Fawr.

Cwestiwn Allweddol: Pam fod gennym Reolau'r Ffordd Fawr?

Trafodwch sut mae Rheolau'r Ffordd Fawr yn helpu i wneud ffyrdd yn ddiogel i bawb sy'n defnyddio'r ffordd - cerddwyr, beicwyr, pobl ar gefn ceffylau, anifeiliaid a gyrwyr.

Ond beth pe bai yna god ar gyfer sut dylai plant ymddwyn ar y ffordd i'r ysgol?

Yng **Ngweithgaredd A ar y Ddalen Ddysgu** gofynnwch i ddisgyblion weithio mewn parau neu grwpiau bach a rhestru tri pheth y maen nhw'n feddwl sy'n bwysig iawn am y ffordd y dylen nhw ymddwyn ar eu ffordd yn ôl a blaen i'r ysgol.

CYNLLUN GWERS CYFNOD ALLWEDDOL 3

Gofynnwch iddynt egluro pam.

Trafodwch eu hymatebion, gan dynnu sylw at faterion diogelwch, hawliau a chyfrifoldebau.

Trafodwch gyda'r dosbarth beth maen nhw'n feddwl yw ystyr y geiriau "Cod Ymddygiad".

Ewch i Sleid 5 a dangoswch fod hyd yn oed fod chwaraewyr proffesiynol yn cadw at godau ymddygiad.

Trafodwch sut mae pob un ohonom yn gorfod byw yn ôl rhai codau ymddygiad yn yr ysgol, wrth chwarae ac wrth weithio.

- Pa godau sydd i'w cael yn yr ysgol? (e.e. ymddygiad mewn coridorau, defnyddio'r Rhyngrwyd, amser cinio...)
- Pam fod Codau Ymddygiad yn bodoli?
- Beth sy'n digwydd os nad yw pobl yn eu dilyn?
- Beth ydych chi'n meddwl sy'n digwydd i chwaraewr rygbi sy'n torri'r cod?

3. "Fyddet Ti Eisiau Eistedd Wrth Dy Ymyl Di?" [15 munud]

Eglurwch eich bod am ddangos fideo (*Fyddet Ti Eisiau Eistedd Wrth Dy Ymyl Di?* Mae cyswllt i hwn ar Sleid 6.)

Dangoswch y fideo. Munud yn unig yw hyd y fideo.

Yng **Ngweithgaredd B ar y Ddalen Ddysgu** mae cyfle i ddisgyblion gwblhau'r ymarfer paru geiriau. Mewn pâr, gofynnwch iddynt rannu'r geiriau y maen nhw wedi eu paru.

Trafodwch y casgliadau gan y dosbarth. Ystyriwch effaith bosibl yr ymddygiad.

- Pa ymddygiad oedd yn anniogel, yn bwlio neu'n hunanol?
- Sut gallai'r sefyllfa hon fod wedi bod yn fwy difrifol?
- Pa ymddygiad sy'n waeth na'i gilydd? Pam?
- Yn eich barn chi, beth ddylai ddigwydd i'r rhai sy'n ymddwyn yn amhriodol?

Dangoswch y fideo eto.

Nawr, dylech ddatblygu'r drafodaeth a dechrau gofyn cwestiynau am hawliau a chyfrifoldebau. Bydd angen bod yn ofalus wrth wneud hyn gan eu hatgoffa o'r rheolau sylfaenol ynglŷn â datgeliadau personol. Bydd angen bod yn sensitif i brofiadau yn y gorffennol.

- Pa bethau ydych chi wedi eu gweld sy'n debyg?
- Pa bethau tebyg a wnaed i chi/ ydych chi wedi cael profiad ohonynt?
- Sut oeddech chi'n teimlo?
- Beth wnaethoch chi?
- Pam wnaethoch chi neu eraill ymddwyn fel hyn?
- Sut gellid bod wedi atal y sefyllfa?
- Pam ydych chi'n meddwl mai teitl y fideo yw "Fyddet Ti Eisiau Eistedd Wrth Dy Ymyl Di?"

Defnyddiwch Sleid 7 neu fwrdd gwyn i lunio rhestr o dan y penawdau "Ar fy ffordd yn ôl a blaen i'r ysgol mae gen i hawl i..." ac "Ar fy ffordd yn ôl a blaen i'r ysgol mae gen i gyfrifoldeb i..."

Gofynnwch i'r dosbarth gymharu hyn â'r tri pheth a ysgrifennon nhw yng

CYNLLUN GWERS CYFNOD ALLWEDDOL 3

Ngweithgaredd A a thrafod y pethau sy'n debyg ac yn wahanol.

4. Cyflwyno'r Cod Teithio [25 munud]

Treuliwch ychydig o funudau'n cyflwyno'r Cod Teithio i'r dosbarth. Mae Sleidiau 9 i 14 yn cyflwyno'r Cod Teithio mewn adrannau. Mae'r Cod Teithio a chopïau ohono ar gael o www.codteithio.org

Tynnwch sylw at y ffaith fod tair prif adran (hawliau, cyfrifoldebau, diogelwch).

Tynnwch sylw at brif nodweddion pob adran.

Tynnwch sylw at ganlyniadau peidio â dilyn y Cod Teithio.

Tynnwch sylw at y ffaith fod Cod Teithio manylach ar gyfer ymddygiad ar fysiau ysgol. Gadewch y sleid hon yn y golwg. Gofynnwch i'r dosbarth ddarlennu drwy'r sleid yn dawel eu hunain a dewis un eitem o'r rhestr y maen nhw'n feddwl sy'n bwysig/yn aml yn cael ei hanwybyddu/sy'n eu synnu. Trafodwch yr ymatebion yn y fath fodd nes bod negeseuon allweddol y Cod Ymddygiad wrth Deithio ar Fws Ysgol wedi eu harchwilio.

Gweithgaredd C ar y Ddalen Ddysgu - gofynnwch i'r dosbarth weithio mewn grwpiau bach o dri neu bedwar disgybl. Mae gan bob grŵp o leiaf un copi o'r Cod Teithio.

Gofynnwch i'r grwpiau baratoi a sgriptio eitem newyddion fer ar gyfer Radio Cymru (tua 90 eiliad). Rhaid i'r eitem newyddion grynhoi

- Beth yw'r cod
- Pam fod angen y cod
- I bwy mae'n berthnasol
- Beth yw'r pwyntiau allweddol.

Gallai'r eitem newyddion gynnwys cyfweiliad byr gyda disgybl, athro, gyrrwr bws ac ati.

Gofynnwch i rai grwpiau gyflwyno eu heitem newyddion i weddill y dosbarth. Mae'n annhebygol y bydd digon o amser i bob grŵp roi cyflwyniad ond efallai y bydd cyfle i glywed y grwpiau hyn mewn gwrs ddiweddarach.

5. Ail grynhoi [5 munud]

Ail grynhoi'r prif bwyntiau.

Yng **Ngweithgaredd D** ar y Ddalen Ddysgu gofynnwch i'r disgyblion restru tri pheth y maen nhw wedi eu dysgu heddiw am y Cod Teithio.

Awgrymir gweithgaredd gwaith cartref, i egluro'r Cod Teithio gartref.

